

Tema natjecanja za školsku godinu 2025./2026. „Filozofija i zdravlje“ bavi se razumijevanjem zdravlja i bolesti kao filozofskog, a ne samo medicinskog pitanja. Zdravlje se promatra kao višedimenzionalno stanje, povezano s osobnom srećom, dobrim životom i odgovornošću prema sebi i drugima, a obuhvaća tjelesnu, psihičku i socijalnu dimenziju. Na školskoj razini put prema razumijevanju zdravlja započinje u antičkoj filozofiji, kod Platona zdravlje duše je ravnoteža njezinih dijelova, a zdravlje tijela ravnoteža između tjelesnih sila. Aristotel u *Nikomahovoj etici* za cilj čovjekova života postavlja *eudamoni*u koja se može postići krepošću te životom vođenim razumom, dok Marko Aurelije u *Meditacijama* proširuje ovu ideju na sklad duše koja razumno prihvaća ono što ne može promijeniti i upravlja vlastitim prosudbama te tako postiže duševni mir i samodostatnost. Na županijskoj razini rasprava se produbljuje na odnos razuma i emocija. Epiktet u *Priručniku* razlikuje ono što je u našoj moći od onoga što nije. Bolest pogađa tijelo, ali time ne mora narušiti unutarnju slobodu i mir, ako su ispravne prosudbe. Seneka u spisu *O smirenosti uma* govori o tome da je smirenost uma temelj zdravlja. Duševni nemir razara tijelo jednako kao i bolest, dok umjeren, sabran i dosljedan život održava psihičku ravnotežu koja se odražava na tjelesno stanje. Descartes u *Razmišljanjima o prvoj filozofiji* zdravlje promišlja kroz odnos između duha i tijela jer poremećaji tijela utječu na um putem osjeta, boli i strasti. Prema Spinozi, u *Etici*, zdravlje zahtjeva poznavanje uzroka i razumno upravljanje afektima. Strasti mogu biti uzrok čovjekova trpljenja i djelovanja ovisno o razumijevanju onoga što nam se događa. Fromm u djelu *Zdravo društvo* ističe da je zdravi pojedinac onaj koji je sposoban voljeti, stvarati i zauzimati se za autentičan identitet. Na državnoj razini otvaraju se filozofska pitanja dostojanstva, autonomije i kontrole pojedinca u sferi zdravlja. Jaspers u *Općoj psihopatologiji* ističe da je bolest poremećaj smislenog odnosa čovjeka prema sebi i svijetu te da psihopatologija mora ostati i znanstvena i filozofska. Zdravlje i bolest nisu samo biološki čimbenici već uključuju subjektivno iskustvo, vrijednosti i kulturni kontekst osobe. Hare u tekstu *Health* problematizira granicu između činjenica i vrijednosti pojma zdravlja te predlaže pragmatičan pristup medicinskoj etici. Illich u knjizi *Medicinska Nemeza: eksproprijacija zdravlja* upozorava na *medikalizaciju* društva, gdje medicina oduzima pojedincima autonomiju kroz *jatrogen*ezu - kliničku, društvenu i kulturnu. Szasz u djelu *Ideologija i ludilo* kritizira psihijatriju te dovodi u pitanje postajanje mentalnih poremećaja kao društvenih i moralnih konstrukcija, a ne medicinskih činjenica. Foucault u *Hermeneutici*

subjekta ističe važnost antičke misli “brige o sebi”. Rasprava o zdravlju tako postaje prilika za razumijevanje sebe, razvijanje kritičkog, etički osjetljivog i filozofski utemeljenog razumijevanja odnosa između pojedinca, društva i medicine.